

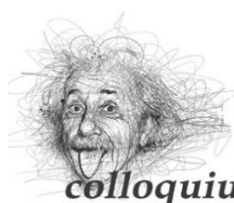

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Art
Culturology
Architecture
Jurisprudence
Medical science
Economic sciences
Computer sciences
Philological sciences
Pedagogical sciences
Agricultural sciences
№46(239) 2025

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Colloquium-journal №46 (239), 2025

Część 1

(Warszawa, Polska)

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak**
Ewa Kowalczyk

Rada naukowa

- **Dorota Dobija** - profesor i rachunkowości i zarządzania na uniwersytecie Koźmińskiego
- **Jemielniak Dariusz** - profesor dyrektor centrum naukowo-badawczego w zakresie organizacji i miejsc pracy, kierownik katedry zarządzania Międzynarodowego w Ku.
- **Mateusz Jabłoński** - politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki.
- **Henryka Danuta Stryczewska** – profesor, dziekan wydziału elektrotechniki i informatyki Politechniki Lubelskiej.
- **Bulakh Iryna Valerievna** - profesor nadzwyczajny w katedrze projektowania środowiska architektonicznego, Kijowski narodowy Uniwersytet budownictwa i architektury.
- **Leontiev Rudolf Georgievich** - doktor nauk ekonomicznych, profesor wyższej komisji atestacyjnej, główny naukowiec federalnego centrum badawczego chabarowska, dalekowschodni oddział rosyjskiej akademii nauk
- **Serebrennikova Anna Valerievna** - doktor prawa, profesor wydziału prawa karnego i kryminologii uniwersytetu Moskiewskiego M.V. Lomonosova, Rosja
- **Skopa Vitaliy Aleksandrovich** - doktor nauk historycznych, kierownik katedry filozofii i kulturoznawstwa
- **Pogrebnaya Yana Vsevolodovna** - doktor filologii, profesor nadzwyczajny, stawropolski państwowy Instytut pedagogiczny
- **Fanil Timeryanowicz Kuzbekov** - kandydat nauk historycznych, doktor nauk filologicznych. profesor, wydział Dziennikarstwa, Bashgosuniversitet
- **Aliyev Zakir Hussein oglu** - doctor of agricultural sciences, associate professor, professor of RAE academician RAPVHN and MAEP
- **Kanivets Alexander Vasilievich** - kandydat nauk technicznych, profesor nadzwyczajny Wydział Agrotechnologii i Transportu Drogowego, Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Połtawie
- **Yavorska-Vitkovska Monika** - doktor edukacji, szkoła Kuyavsky-Pomorsk w bidgoszczu, dziekan nauk o filozofii i biologii; doktor edukacji, profesor
- **Chernyak Lev Pavlovich** - doktor nauk technicznych, profesor, katedra technologii chemicznej materiałów kompozytowych narodowy uniwersytet techniczny ukrainy „Politechnika w Kijowie”
- **Vorona-Slivinskaya Lyubov Grigoryevna** - doktor nauk ekonomicznych, profesor, St. Petersburg University of Management Technologia i ekonomia
- **Voskresenskaya Elena Vladimirovna** doktor prawa, kierownik Katedry Prawa Cywilnego i Ochrony Własności Intelektualnej w dziedzinie techniki, Politechnika im. Piotra Wielkiego w Sankt Petersburgu
- **Tengiz Magradze** - doktor filozofii w dziedzinie energetyki i elektrotechniki, Georgian Technical University, Tbilisi, Gruzja
- **Usta-Azizova Dilnoza Ahrarovna** - kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny, Tashkent Pediatric Medical Institute, Uzbekistan
- **Oktay Salamov** - doktor filozofii w dziedzinie fizyki, honorowy doktor-profesor Międzynarodowej Akademii Ekoenergii, docent Wydziału Ekologii Azerbejdżańskiego Uniwersytetu Architektury i Budownictwa
- **Karakulov Fedor Andreevich** – researcher of the Department of Hydraulic Engineering and Hydraulics, federal state budgetary scientific institution "all-Russian research Institute of hydraulic Engineering and Melioration named after A. N. Kostyakov", Russia.
- **Askaryants Wiera Pietrowna** - Adiunkt w Katedrze Farmakologii, Fizjologia. Taszkencki Pediatryczny Instytut Medyczny. miasto Taszkent

SlideShare

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>

CONTENTS

ARCHITECTURE

Nigar Ramazanova

POLISH TRACES IN THE ARCHITECTURE OF AZERBAIJAN7

ART

Jalilova Ye.G.

THE ROLE OF USING THE SYNERGISTIC APPROACH IN STUDENTS' LIVES TEACHING OF THE SUBJECT "METHODS OF TEACHING FINE ARTS" IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS10

Джалилова Е.Г.

РОЛЬ СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИНЫ "МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА" В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ10

Юсуфов Б.Р.

ПОРТРЕТ В ПЛЕНЕРНЫХ УСЛОВИЯХ18

Yusufov B.R.

PORTRAIT IN PLENARY CONDITIONS.....18

Капушев К.Ш.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАНОТЕХНОЛОГИЙ В ПРОИЗВОДСТВЕ ТРИКОТАЖНЫХ ТКАНЕЙ: ПРЕИМУЩЕСТВА И ВЫЗОВЫ.....22

Kapushev K.S.

THE USE OF NANOTECHNOLOGY IN THE PRODUCTION OF KNITTED FABRICS: ADVANTAGES AND CHALLENGES 22

Сафарли-Агасой Х.А.

КОМПОЗИЦИОННОЕ СОДЕРЖАНИЕ В СТАНКОВОЙ СКУЛЬПТУРЕ.....28

Safarli-Agasoy H.A.

COMPOSITIONAL BEARING IN EASEL SCULPTURE28

COMPUTER SCIENCE

Левщанов С.В.

РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ, СВЯЗАННЫХ С ПЛАНИРОВАНИЕМ С ПОМОЩЬЮ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА31

Levshchanov S. V.

SOLUTIONS TO PROBLEMS IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY RELATED TO PLANNING WITH THE HELP OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE31

CULTURAL SCIENCE

Nurlana Kerimli

MYTHOEPIC FEMALE CHARACTERS IN THE CONSCIOUSNESS OF ANCIENT PEOPLES35

MEDICAL SCIENCE

Aliyev T.Ya., Piriyeve R.V., Ibragimov E.A.

MICROPREPARATION IN THE TREATMENT OF DENTAL CARIES IN CHILDREN38

Safaraliyev F.R., Arkhmammadova G.M., Gurskaya N. A.

THERMOPLASTIC DENTURES: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES.....41

Mammadova S.G., Huseynova R.N., Mammadova Ja.R.

APPLICATION OF DENTAL STENTS FOR PROSTHESIS FIXATION.....43

Antoniv A. A., Kotsiubiichuk Z.Ya.

RATIONAL NUTRITION IN CHRONIC PANCREATITIS: A CLINICAL AND EDUCATIONAL PERSPECTIVE46

Antoniv A.A., Antoniv N.A.

THE ROLE OF GUT MICROBIOTA IN THE PATHOGENESIS AND CLINICAL COURSE OF CHRONIC INFLAMMATORY DERMATOSES.....49

Антоніє А.А., Антоніє Н.А.

РОЛЬ МІКРОБІОТИ КИШКІВНИКА В ПАТОГЕНЕЗІ ТА ПЕРЕБІГУ ХРОНІЧНИХ ЗАПАЛЬНИХ ДЕРМАТОЗІВ49

Antoniv A.A., Antoniv N.A. THE EFFECT OF ANTIBIOTICS AND DIETARY PATTERNS ON GUT–SKIN AXIS IN PATIENTS WITH CHRONIC DERMATOSES	53
Антоніє А.А., Антоніє Н.А. ВПЛИВ АНТИБІОТИКІВ І ХАРЧОВИХ ЗВИЧОК НА ВІСЬ "КИШКІВНИК–ШКІРА" У ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМИ ДЕРМАТОЗАМИ	53
Dekalchuk S., Lvivska K., Melnykovych Ye., Honcharuk L.M., Andrushchak M.O. GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE MANAGEMENT: CURRENT TRENDS (LITERATURE REVIEW)	57
Zhantoan O., Melenko S. EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF VACCINATION PROGRAMS BASED ON EPIDEMIOLOGICAL STUDIES: A REVIEW OF CURRENT LITERATURE	60
Трофімова Ю.О., Жога У.Ю., Давиденко О.М. СУЧАСНІ ДАНІ ПРО СЕРОПОШИРЕНІСТЬ TORCH-ІНФЕКЦІЙ У ЖІНОК ДІТОРОДНОГО ВІКУ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)	62
Trofimova Yu.O., Zhoga U.Yu., Davydenko O.M. CURRENT DATA ON THE SEROPREVALENCE OF TORCH INFECTIONS IN WOMEN OF CHILDBEARING AGE (LITERATURE REVIEW)	62
Кисельова А.А., Колоскова О.К. АНАЛІЗ ПЕРИНАТАЛЬНИХ ТА МАТЕРИНСЬКИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ НЕОНАТАЛЬНОГО СЕПСИСУ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)	65
Kyseleva A.A., Koloskova O.K. ANALYSIS OF PERINATAL AND MATERNAL RISK FACTORS FOR THE OCCURRENCE OF NEONATAL SEPSIS (LITERATURE REVIEW)	65
Savchuk V., Sikora A., Melenko S. ANTIBIOTIC RESISTANCE IN BACTERIA: A GLOBAL HEALTH THREAT – LITERATURE REVIEW	68
Гречишкін Є.Ю., Смоляр В.В., Копилов Е.В. ІМІТУВАННЯ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНУ: ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ, СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ	70
Grechyshkin E.Yu., Smoliar V.V., Kopylov E.V. SIMULATION OF THE SITUATION OF THE CRIME: CONCEPT, ESSENCE, SUBJECTS AND OBJECTS	70
Yakovets K., Chornenka Zh. THE MAIN ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF TONSILLECTOMY IN CHILDREN	74

PEDAGOGICAL SCIENCE

Yakubbayev M.M. DEVELOPING STUDENTS' SOCIAL-PERSONAL COMPETENCE	79
Antoniv A.A., Kotsiubiichuk Z.Ya. THE ROLE OF PEDAGOGICAL REFLECTION IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MEDICAL EDUCATORS	84
Antoniv A.A., Antoniv N.A. DEVELOPMENT OF CLINICAL COMPETENCIES IN MEDICAL STUDENTS: EXPERIENCE OF TEACHING INTERNAL MEDICINE IN A BLENDED LEARNING ENVIRONMENT	87
Антоніє А.А., Антоніє Н.А. ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	87
Antoniv A.A., Antoniv N.A. COMPETENCY-BASED APPROACH TO TEACHING INTERNAL MEDICINE IN MEDICAL UNIVERSITIES: CHALLENGES AND PROSPECTS	90
Антоніє А.А., Антоніє Н.А. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ У МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	90

Волошин А.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕХАНІКІВ
АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ93

Voloshyn A.

CONCEPTUAL ASPECTS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE AUTOMOTIVE TRANSPORT
MECHANICS.....93

Luchentsova I.

MULTILINGUALISM AS A TOOL FOR DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE IN PEDAGOGICAL AND
ENGINEERING EDUCATION97

Abstract.**References:****Суменко Т.Ю., Суменко М.М.**

СОЦІАЛЬНИЙ ФРЕНДІНГ: АВТОРСЬКИЙ МЕТОД РОБОТИ З ДІТЬМИ ЗІ СКЛАДНИМИ ПОРУШЕННЯМИ
РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ МІЖСЕКТОРАЛЬНУ ВЗАЄМОДІЮ101

Sumenko T.Yu., Sumenko M.M.

SOCIAL FRIENDING: AN AUTHOR'S METHOD OF WORKING WITH CHILDREN WITH COMPLEX DEVELOPMENTAL
DISORDERS THROUGH INTERSECTORAL INTERACTION101

Хрящевська Л.М.

РОЗВИВАЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ106

Hryashchevskaya L. M.

THE DEVELOPING POTENTIAL OF LEARNING INNOVATIVE INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN UKRAINE106

AGRICULTURAL SCIENCE**Шелутко В.А., Хамрокулов Ж.С., Назаралиев Д.В., Сапарбаев С.Б.**

АКТУАЛЬНЫЕ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ В ХОРЕЗМСКОЙ
ОБЛАСТИ110

Shelutko V.A., Khamrokulov J.S., Nazaraliev D.V., Saparbaev S.B.

CURRENT AND PROSPECTIVE ISSUES IN THE USE OF WATER RESOURCES IN THE KHOREZM REGION110

PHILOLOGICAL SCIENCE**Heybat Heybatov**

SHĀHĪD BAYTS115

Perepada V.O., Synytsia V. G.

SEMANTIC LOADING OF ADJECTIVE SUFFIXES –at- /-os- IN LATIN MEDICAL TERMS.....119

ECONOMIC SCIENCE**Jing Qian**

MANAGERIAL-ADMINISTRATIVE AND PROCESS-ORIENTED IMPERATIVES OF INVESTMENT AND CONSTRUCTION
PROJECT DEVELOPMENT.....122

Omelianenko M.

FACTORS AND MODELS OF ECONOMIC PERFORMANCE OF ENTERPRISE HR SYSTEMS: CONCEPTUAL
ASSESSMENT GUIDELINES.....126

Ngoc Van Pham, Thi Vinh Nguyen, Thi Bich Do

VIETNAM FACING U.S. TARIFF CHALLENGES: SCENARIOS AND RESPONSE STRATEGIES130

JURISPRUDENCE

Алиева О.М.

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СУДЕБНОЙ ЭКСПЕРТИЗЕ133

Aliyeva O.M.

INFORMATION TECHNOLOGIES IN JUDICIAL EXPERTISE133

Асабіна Д.С., Міленін В. І., Копилов Е.В.

ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ136

Asabina D.S., Milenin V.I., Kopylov E.V.

PECULIARITIES OF THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF PROSECUTORIAL OVERSIGHT OVER THE IMPLEMENTATION OF OPERATIVE-SEARCH ACTIVITIES BY UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW136

Кільова С.С., Бовт А.І., Копилов Е.В.

НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАХОДИ: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ, ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ140

Kilova S.S., Bovt A.I., Kopylov E.V.

COVERT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS AND OPERATIONAL AND SEARCH MEASURES: COMMON AND DIFFERENT FEATURES, PROBLEMS OF REGULATORY REGULATION140

Бойко А.А., Довищенко А.Г., Копилов Е.В.

НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО - РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .144

Boenko A.A., Dovidenko A.G., Kopylov E.V.

SUPERVISING THE OBSERVANCE OF LAWS IN THE COURSE OF OPERATIONAL AND INVESTIGATIVE ACTIVITIES144

Чернявська О.О., Данилейченко В.С., Копилов Е.В.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ У ВИЯВЛЕННІ ТА РОЗКРИТТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ149

Chernyavska O.O., Danileichenko V.S., Kopylov E.V.

SPECIFIC ISSUES OF USING THE PUBLIC IN THE DETECTION AND DISCLOSURE OF CRIMINAL OFFENCES149

Горобець В.В., Дзеркаль М.О., Копилов Е.В.

ПРОВЕДЕННЯ НЕВІДКЛАДНИХ РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ СТОСОВНО БЕЗВІСТИ ЗНИКЛИХ ДІТЕЙ153

Gorobets V.V., Dzerkal M.O., Kopylov E.V.

CONDUCTING URGENT SEARCH OPERATIONS IN RELATION TO MISSING CHILDREN.....153

Зіміна О.Ю., Зінченко К.Д., Копилов Е.В.

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ157

Zimina O.Yu., Zinchenko K.D., Kopylov E.V.

INSTITUTIONAL CAPACITY OF PROSECUTORIAL SUPERVISION OVER THE IMPLEMENTATION OF OPERATIONAL AND INVESTIGATIVE ACTIVITIES BY UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE157

Ковалевська Д.О., Гороховська В.Ю., Копилов Е.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК ПІД ЧАС ПРОВДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ТА ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ161

Kovalevska D.O., Gorokhovska V.Yu., Kopylov E.V.

FEATURES OF THE USE OF SERVICE DOGS DURING OPERATIONAL SEARCH AND PREVENTIVE MEASURES.....161

Литвиненко М.В., Куліш А.В., Копилов Е.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ165

Lytvynenko M.V., Kulish Artem V., Kopylov E.V.

CHARACTERISTICS OF THE OPERATIONAL UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE165

Палій І.К., Степаненко В.В., Копилов Е.В.	
ОГЛЯД ОКРЕМИХ ПИТАНЬ, ЩО ВИРІШУЮТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	169
Palii I.K., Stepanenko V.V., Kopylov E.V.	
OVERVIEW OF CERTAIN ISSUES RESOLVED THROUGH TACTICAL COOPERATION	169
Прокопець К.О., Лісняк А.Є., Копилов Е.В.	
ОБЛІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	173
Prokopets K.O., Lisnyak A.Ye., Kopylov E.V.	
ACCOUNTS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE.....	173
Шарамок К.А., Махнюк К.К., Копилов Е.В.	
ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	179
Sharamok K.A., Makhniuk K.K., Kopylov E.V.	
GROUND FOR CONDUCTING OPERATIONAL AND SEARCH ACTIVITIES.....	179

Хрящевська Л.М.,

*кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817><https://doi.org/10.5281/zenodo.15119327>**РОЗВИВАЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ**

Hryashchevskaya L. M.,

*candidate of historical sciences, associate professor of department to history, Educational and Scientific Pedagogical Institute named after V.O. Sukhomlinsky, Admiral Makarov National University of Shipbuilding*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>**THE DEVELOPING POTENTIAL OF LEARNING INNOVATIVE INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN UKRAINE****Анотація:**

Виявлено ознаки інноваційного підходу до освітнього процесу. Розглянуто технології ігрового проектування та майстер-класу викладача. Виділено: структурні елементи ігрової технології та умови ефективності ігрової взаємодії; інноваційні оціночні засоби в досягненні цілей педагога; альтернативний метод підсумкового контролю, завдяки якому створюється можливість оцінити відповідність заявлених у навчальному плані компетенцій; переваги ділових ігор та кейсових технологій; завдання кейс-методу.

Summary: Signs of an innovative approach to the educational process have been revealed. Technologies of game design and teacher's master class are considered. Highlighted: structural elements of game technology and conditions of effectiveness of game interaction; innovative assessment tools in achieving the teacher's goals; an alternative method of final control, thanks to which it is possible to assess the compliance of the competences declared in the curriculum; advantages of business games and case technologies; task of the case method.

Ключові слова: ігрові технології, інтерактивні технології, ділова гра, метод «кейс-стаді», компетенції, навчання, інновації, освітній процес.

Key words: game technologies, interactive technologies, business game, "case study" method, competencies, training, innovations, educational process.

Сучасна система освіти має розширювати творчий потенціал учнів, а не просто розвивати та підвищувати можливості їхнього інтелекту. Тільки поєднуючи традиційні та інноваційні технології навчання, можна досягти позитивних результатів.

Ознаки інноваційного підходу до освітнього процесу проявляються у різних видах діяльності, у тому числі в організації навчання на основі ділової гри, ігрової та кейсової технологій.

Ігрова технологія передбачає включення до навчального процесу імітаційних ігор, тренінгів та вправ, що вимагають максимальної активності учнів. Широко використовується технологія ігрового проектування, тобто учасники об'єднуються в групи для роботи над проектом або під час презентації, де порівнюють результати, обговорюють інноваційні підходи та ідеї. Затребувана технологія майстер-класу чи творча лабораторія викладача, під час яких аналізуються різноманітні ситуації-кейси. Цікавими є тренінги, на яких розігруються інсценування, аналізуються відеозаписи.

Ряд дослідників припускають, що з лекційної подачі матеріалу здобувачами засвоюється трохи більше 20 % інформації, тоді як із дискусійного навчання – 75 %, а ділову гру – близько 90 %.

Отже, нині у освітньому процесі вищих навчальних організацій найефективнішими технологіями є дискусійна та ігрова.

Ігрова технологія навчання тісно пов'язана з ситуаціями, модельованими в рамках інтерактивних методів: імітація, ділова гра, сценарії ролівої гри, інсценізація та ін.

Серед структурних елементів ігрової технології можна виділити наступні:

- встановлення, яке дозволяє налаштувати учасників на дію (перемогти у конкурсі, здійснити пошук, виступити у будь-якій ролі);
- завдання, що дублюють навчальні завдання та здатні заінтригувати учасників (здивувати, вразити уяву, поставити в глухий кут);
- супровід, що допомагає ввести учасників у ігрову ситуацію та захопити цікавою формою (слайди, малюнки, кінофрагменти);
- правила, що відповідають специфіці професійної діяльності учасників та спрямовані на виконання ними дій у певній послідовності.

Більшість ігор, що використовуються в навчальному процесі, відносяться до класу інтерактивних, тому що всі рішення приймаються учасниками спільно: спочатку індивідуально, потім у малих групах, після чого обговорюються міжгруповою дискусією.

Інтерактивними (від англ. interaction – взаємодія) є такі навчальні та розвиваючі інтенсивні технології, які побудовані на цілеспрямованій, спеціально організованій груповій та міжгруповій діяльності [1]. Для них важливий зворотний

зв'язок між усіма її учасниками, що сприяє взаєморозумінню та корекції навчального та розвиваючого процесів, індивідуальному стилю спілкування, рефлексивному аналізу чи дебрифінгу («тут і зараз»).

Інтерактивне навчання засноване на власному досвіді учасників занять, їх прямій взаємодії з областю професійної майстерності, що освоюється. Під час гри, тренінгу чи аналізу ситуацій готові знання не даються: учні спонукаються до такої діяльності, яка потребує самостійного пошуку інформації з використанням різноманітних ігрових технічних та креативних засобів.

У порівнянні з традиційними технологіями тут суттєво змінюється роль викладача, чия активність поступається місцем активності самих здобувачів. Завдання педагога – зовнішнє керування ігровим процесом навчання та розвитку через організацію взаємодії учасників, створення умов для їх ініціативності та творчого пошуку ефективних рішень конкретних проблем. Власний практичний досвід здобувачів – це лише передумова для пошуку нової інформації, її аналізу та отримання інших результатів, діагностика та прогнозування яких дозволяють примножити наявний раніше досвід.

Вирішальною умовою ефективності ігрової взаємодії є активність – внутрішньогрупова або міжгрупова. Практично будь-яка інтерактивна технологія «провокує» фізичну, соціальну та пізнавальну активність учнів, і кожна з них є значущою для досягнення запланованих результатів відповідно до поставлених цілей.

Таким чином, на інтенсивних заняттях учні повинні не так освоювати, розуміти і сприймати одержувану від викладача інформацію, тобто навчатися, скільки здійснювати самостійні індивідуальні та групові практичні дії щодо вирішення проблеми чи ситуації. Навчання, аналіз та вирішення проблем – частина безперервного процесу перегляду установок, цінностей та переконань, зняття стереотипів, що здійснюється через взаємодію нової інформації з тим, що учаснику ігрового заняття вже відомо.

Інтенсивні та інтерактивні технології формують не лише базові компетентності, а й метакомпетентності, чим забезпечують майбутньому спеціалісту свого роду «фундамент», з якого розпочинається будівництво нового освітнього простору [2].

Ділова гра (кейс-стаді) – інноваційний освітній метод, який дозволяє студентам адаптуватися до класичного навчального процесу та може застосовуватись у ході вивчення кількох дисциплін (з використанням наскрізного кейсу). Метод «кейс-стаді» – це аналіз конкретних ситуацій: ознайомившись із описом проблеми та самостійно оцінивши, людина діагностує її та пропонує свої варіанти рішення [3].

Інноваційні оціночні засоби дозволяють педагогу досягти кількох цілей [4]:

- збільшити показники достовірності результатів підсумкового контролю;
- сформувати в навчальному середовищі умови для розвитку та оцінки компетенцій;

• збільшити самостійність у процесі навчання за рахунок розвитку навичок самоконтролю та самооцінки;

• запровадити єдині критерії оцінювання;

• створити ефективну систему оцінювання якості навчання у ЗВО;

• здійснити перехід до багатовимірної підсумкової оцінки навчальних результатів.

У зв'язку з цим ділова гра є одним з альтернативних методів підсумкового контролю на основі так званих кейс-вимірників, розроблених на базі підсумкових атестаційних ділових ігор. Вона дає можливість оцінити відповідність заявлених у навчальному плані компетенцій тим, що були сформовані за підсумками навчання, а також оптимізувати та коригувати навчальні плани та програми згідно з результатами підсумкової атестації [4].

Ділова гра, яка здатна визначити рівень підготовленості учнів, має відображати проблематику основних професійних дисциплін та ступінь оволодіння компетенціями. Тільки в цьому випадку її підсумки дозволять зробити висновок щодо відповідності заявленому напрямку підготовки. Ділові ігри є дилемою, що допомагає осмислити і детально розібрати реальні життєві ситуації. Опис проблемного завдання не просто містить у собі фактичну проблематику, а й активізує певний комплекс професійних знань, необхідні вирішення питання. Однозначного рішення кейсу не існує, що спонукає студентів до пошуку оптимальних варіантів, диктує необхідність аргументації свого вибору.

Розгляд переваг ділових ігор та кейсових технологій робить очевидною мотивацію студентів до прийняття самостійних рішень, формування професійних навичок, вміння відстоювати свою думку, а також пояснює розвиток мисленнєвої діяльності досвідом роботи з великим обсягом інформації [4].

Розробка сценарію ділової гри може бути представлена як освітній проект, що базується на класичних підходах проектного управління: планування, виділення цілей, оцінка ризиків та майбутніх результатів, розподіл відповідальних тощо [4]. Здатність виявляти слабкі місця, аналізувати та пророховувати кожен крок, що веде до вирішення проблеми, є однією з найбільших переваг ділової гри.

Кейсова технологія (Case-study method) – це освітня технологія, заснована на наданні спеціалізованих навчально-методичних ресурсів (кейсів), що навчаються, призначених для самостійного вивчення з використанням різних видів носіїв інформації [5].

Кейсова технологія як різновид методу ситуаційного аналізу призначена для конструювання дизайну поодиноких та множинних випадків. На відміну від інших навчальних технологій, у кейсах відсутній чітко виражений набір вихідних даних, необхідних для отримання єдино правильного рішення. Також у структурі немає переліку питань, які потребують однозначних відповідей. Здобувачу слід самостійно осмислити ситуацію, викладену в кейсі, виявити проблему і сформулювати завдання, які потребують вирішення.

Метод використовується для логічного продовження лекційних занять або навіть «вкраплення» в них, оскільки ситуації, що розглядаються, завжди знаходяться в рамках конкретної теми. Міждисциплінарний характер технології дозволяє широко застосовувати її для формування у здобувачів ЗВО самостійності, ініціативності та вміння орієнтуватися в широкому колі питань, пов'язаних з професійною діяльністю.

Метод кейсів належить до інтенсивних технологій активного навчання, тобто є інтерактивним, орієнтованим на співробітництво та ділове партнерство. Головною дійовою особою є той, хто навчається, тому що всі учасники виявляються залученими до обговорення реальної історії і тому займають активну позицію. Мета заняття – спільними зусиллями групи проаналізувати ситуацію, що виникає за конкретного стану справ, та виробити практичне рішення. Вибір кращого розв'язання в контексті цієї проблеми відбувається через її аналіз та оцінку альтернативних пропозицій.

Характерними рисами кейсової технології є:

- використання фактичних проблем діяльності;
- участь у їх вивченні великої кількості учнів;
- мінімальний ступінь залежності учасників один від одного;
- право кожного учасника на свій варіант відповіді;
- наявність єдиної моделі практичної ситуації та загальна мета при виробленні рішень;
- порівняння різних поглядів та прийняття колективних рішень;
- різні способи аналізу прийнятих рішень та групової оцінки діяльності [5]. Ідеї та рішення, озвучені під час внутрішньогрупової взаємодії, є результатом спільних зусиль учасників. Розбір проблеми здійснюється у групах після ознайомлення з матеріалами кейсу, а потім кожна пропонує свою версію її вирішення. У фіналі проводиться міжгрупова дискусія з публічним захистом пропозицій, підбиттям підсумків та оголошенням результатів.

Важливим моментом для ефективності кейсової технології є створення емоційної напруги у групах. Саме невідповідність навчальної мети, поставленої перед учням у певній конкретній ситуації та наявних у них ресурсів (браку теоретичних знань, практичного досвіду та часу для прийняття рішення; відсутність інформації про об'єкт; несумісність членів групи) робить завдання нетривіальним. Її рішення вимагає від учасників тренінгу як певних інтелектуальних витрат, критичного мислення, так і культури полеміки та відповідної організації взаємодії [26].

Різновидом кейс-стаді можна назвати метод аналізу кейсів, казусів (лат. casus – заплутаний чи незвичайний випадок). Це інтерактивна технологія, найбільш прийнятна для короткострокового навчання, оскільки спрямована, швидше на формування нових психологічних характеристик, ніж засвоєння знань.

Сутність методу аналізу кейсів полягає в тому, що учасникам тренінгу в письмовій чи усній формі

пропонується конкретний випадок із практики, який описується лаконічно та для вирішення вимагає знань, досвіду, умінь обирати та реалізовувати практичні дії. Застосування кейс-технології дозволяє педагогу використовувати у навчальному процесі елементи творчості, а учасникам виявляти самостійність та нестандартність мислення.

Основною метою даної технології є активізація учасників тренінгу, що робить навчальний процес більш цікавим та привабливим [26].

До завдань кейс-методу належать такі:

- оволодіння навичками та прийомами групової взаємодії, необхідної для всебічного аналізу ситуацій;
- формування здатності приймати рішення «тут і зараз»;
- розвиток умінь знаходити додаткову інформацію та застосовувати теоретичні знання для аналізу практичних проблем;
- набуття навичок точного викладу власної точки зору в усній чи письмовій формі;
- відпрацювання прийомів самопрезентації, обґрунтування та захисту своєї точки зору;
- освоювання навичок конструктивного критичного оцінювання чужої думки; • набуття практичного досвіду у вирішенні проблем, виправленні своїх та чужих помилок.

Принципова відмінність методу кейсів від інших інтерактивних технологій полягає в тому, що в ньому переважає необхідність професійної та соціально-психологічної компетентності учасників. Для більшості аналізованих ситуацій доречне залучення спеціальних знань. Наприклад, кейси з історії середніх віків вимагають від студентів пошуку повного тексту, або уривків з основних джерел, які допоможуть зрозуміти процес зародження, розвитку, розквіту і занепаду середньовічного суспільства, а кейси щодо аналізу причин конфліктів середньовіччя – соціально-психологічної компетентності.

Робота може здійснюватися як у групі, так і індивідуально, але завжди у жорстко обмежений час.

На думку дослідників, план аналізу конкретних ситуацій має містити п'ять пунктів [6].

1. Початкове завчасне ознайомлення з матеріалом.
2. Попереднє обговорення ситуації для перевірки правильності розуміння представленої в ній проблеми.
3. Аналіз практичної ситуації як етап самостійної роботи в групі: участь в обговоренні, висловлювання своєї точки зору, уявлення про думку інших. Виконаний групою аналіз динаміки подій повинен містити оцінку впливу конкретних дій, пропозиції щодо коригування прийнятих рішень, їх позитивні та негативні наслідки, перелік ризиків та потенційних проблем, припущення щодо можливого подальшого розвитку подій.

4. Міжгрупова дискусія.

5. Підбиття підсумків учасниками та оцінка ходу дискусії викладачем.

Щоб розвинути в учнів конкретні навички та вміння, необхідно багаторазове звернення до кейс-

технології. Проте ефективність занять з її допомогою багато в чому залежить і від уміння викладача організовувати групову роботу:

- направляти розмову у потрібне русло;
- контролювати час у процесі інтерактивної взаємодії;
- залучати до дискусії всіх учасників навчального процесу;
- забезпечувати коректний зворотний зв'язок;
- своєчасно давати посилання на літературу;
- узагальнювати отримані результати та підбивати конструктивні підсумки.

Достоїнством методу кейсів є те, що він дає унікальну можливість вивчити складні або емоційно значущі питання щодо обстановки навчального заняття, а не в реальному житті з її загрозами та ризиком. Він дозволяє навчатися, не турбуючись про неприємні наслідки, які можуть виникнути у разі неправильного рішення. Використання кейсової технології у навчальній програмі допомагає доповнити багато теоретичних аспектів курсу за допомогою введення практичних завдань, які необхідно вирішити групі.

Список літератури:

1. Інтерактивні технології: теорія та методика Посібник / [Колектив авторів: Пометун О.І., Побірченко Н.С., Коберник Г.І., Комар О.А., Торчинська Т.А.]. Умань-Київ-2008.

Режим доступу: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/377/1/interakt_tehn_teor_met.pdf

2. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. А. Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с.

3. Гошовська Л.М. Використання методів «Ділова гра» та «Кейст-стаді» для розвитку професійно спрямованої іншомовної комунікативної компетенції студентів. Режим доступу: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2016/n62/33.pdf>

4. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К.: НТУ, 2017. 172 с.

5. Скопенко Н.С. Case-study – інноваційний метод навчання. Режим доступу: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c20e3b1e-e7ed-40f2-be5b-f8d975496d52/content>

6. Прокоп І.А., Саварин Т.В. Метод аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод) як педагогічна технологія.

Режим доступу: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/11974

Colloquium-journal №46 (239), 2025

Część 1

(Warszawa, Polska)

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Czasopismo jest zarejestrowany i wydany w Polsce. Czasopismo publikuje artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Magazyn jest wydawany w języku angielskim, polskim i rosyjskim.

Częstotliwość: co tydzień

Wszystkie artykuły są recenzowane.

Bezpłatny dostęp do elektronicznej wersji magazynu. *нотатки*

Przesyłając artykuł do redakcji, autor potwierdza jego wyjątkowość i jest w pełni odpowiedzialny za wszelkie konsekwencje naruszenia praw autorskich.

Opinia redakcyjna może nie pokrywać się z opinią autorów materiałów.

Przed ponownym wydrukowaniem wymagany jest link do czasopisma.

Materiały są publikowane w oryginalnym wydaniu.

Czasopismo jest publikowane i indeksowane na portalu eLIBRARY.RU,

Umowa z RSCI nr 118-03 / 2017 z dnia 14.03.2017.

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak, Ewa Kowalczyk**

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

Format 60 × 90/8. Nakład 500 egzemplarzy.

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>